

רשימות

צפופים והתפעלו רוחים ממראיהם של נסי-ונסלאות שנהפכו לחולין ושל חולין שנהפכו ליום-טוב ונהנו מהרגשה של שבת — שבת לכל דבר, פרט לתנועת האנטובוסיים. במקום שיש אך קורטוב של עצמיות בחולין, שם אין צורך לערוך „תכנית“ לשבת ומועד. האוירה מספיקה, וכשם שאין יהודי זקוק לתכנית מן החוץ כדי למלא בו את אירת יום-השבת, נוסף על תכנה העצמי, היונק מעצמיותו היהודית, כך לא תבע הירושלמי כל תכנית ותוכן היצון ליום-העצמאות, אלא הש את מהותו של היום בכל אבריו, באשר הרגיש כי אמנם יום-נוסף הוא זה, אינטרוואל טבעי בין תקופת-זמן אחת של שיגרת המאבק על העצמיות — לבין תקופת-הזמן הבאה, הבאה עלינו לטובה ולרעה, למלחמה ולנצחון.

VIDEANT...

מושג הועד הפועל הציוני בירושלים, סמוך ליום העצמאות הראשון — ובירושלים, זאת הפעם הראשונה בתולדות הציונות! — ובעוד האויב עומד דומם בהרר-הצופים ובהרר-היתים והחרב שהורדה עוד לא שבה לנדנה כליל — האין יש בזה לרומם את הרוחות, לפחות כדי להוציאם מאדישותם, זו מכת הרור? ולמה ראיתי את בחירי עמי בציון והנה הם כסותים לו לדיבוק האדישות — וגם עצובים, כדרך הכפתים, מחמת שהרגשתם כאילו אומרת להם כי במעמד זה האדישות היא פוגמת ומזיקה? כמין אבק דק פרוש על פני כיסו זה, כאותו אבק תבלולי המחוויר את איריה של טחנת קמח, הקמה שטוחנים כאן, בטחנה חשובה ונשואה זו, נועד להיות לנו ללחם, למחיה, למשען חיים, אבל האבק שבטחנה מחניק ומרגיז — ממש כאבק רוח-הקדים המלווה את האביב בארצנו. לא, אין המשל דומה לנמשל, כובד האדישות הזאת, שדבקה בטובי משיבי טעם שלנו, אינו אביבי כל-עיקר, ולכאורה יש דרך, ודאי ישנה, להתנער ממנו, אבל איזוהי?

הלא הדברים, שעליהם נושאים דבריהם, במרכזו עולמנו הם עומדים? המדובר הוא בסיקוה נפש-האומה, והכל כנואמים כשומעים — יודעים זאת, לכאורה, ואף-על-פי-כן, ראה זה אסון! כמין דוק של אבק נטוי ועומד בין הנואם שעל הדוכן ובין היושבים

עצמאות ועצמיות

י א י ר ע ש ת ו ן

ובכן וכינו אפוא גם לחוג את יום-ההולדת הראשון של מדינת-ישראל, את „יום-העצמאות“ (ולמה לא „יום הקוממיות“, ברוח העברית?).

אבל העצמאות לא תיתכן בלי עצמיות. ומי יודע? אולי משום כך לא הצליחה חגיגת יום-טוב חדש זה לא בתל-אביב ולא בחיפה, אבל הצליחה יפה בירושלים. אשר לכפר — ברור כי חגים יכולים לצמוח שם רק מן האדמה, כלומר, לאיטם ובדרך הטבע, כשיקמה וכארי, ולפחות כאקליפטוס...

בכרכים הגדולים אשר לנו, לחוף ימים ישכונג, בחיפה, בתל-אביב, מתהלכים עולים חדשים, שבעי תלאות ומפונקי מיבניוציה ועיניהם אל ההכרח שבעמל, ובבוא יום חג ויום-טוב, והם פטורים משיגרתם הגשמית — הריהם מצפים בלי-משים לאיוו שיגרה גם בבתי-גשמי; מחכים הם כי „העצמאות“ תתן להם גם את התוכן למלא בו את „יום-העצמאות“. אבל „עצמאות“ זו שלנו עדיין צעירה לימים היא והסתר-נסיון והיא עצמה מחכה לאנשים שיש בהם עצמיות, שיבואו ויתנו לה את התוכן לא רק לחולין אלא גם ליום-טוב. לא כן ירושלים, העיר הנידחת ובלתי-נכחדת, אשר מימי גורן-ארוונה ועד ימי שייך-ג'ראח עצמיותה מרובה מעצמאותה. כאן האנשים אינם מפונקים מרוב שיגרה ועוד לא שכתו את צללי הזוועות ואת טעם האימים, וביום-טוב זה הם הרגישו, כנראה, כי אמנם נושמים הם לרווחה עם סור מעל ראשם יד המשתיית, אם לאורך ימים ואם לפי שעה, זה לא כבר נאבקו עמה, עם היד הנטויה אשר מזימה באגרופה, והשיבוה אחור ככוחו של ג'וי-ג'יצו רחנני שההכרח לימדם, ועכשיו, כבוא העצמאות, רואים הם כי לא לשוא היה מאמצם העצמי וכי יש שכר לעצמיות אפילו במדרגה רודימנטרית. על-כן היה להם „יום העצמאות“ יום של נופש טבעי מהשיגרה (השיגרה שבהפעלת המוכני והעצמי גם יחד), הנוסף הריהו מטרה לעצמו, אין לו צורך בתוכן לפי תכנית, נתון מן החוץ, הוא מתמלא מחללו ונושם את אירת עצמו, לפיכך התהלכו ביום חם זה בני ירושלים הגדולים והקטנים, כורדים ויקים, משכיי לים ובני „עמך“, כמו אחרי אכילת „המין“, עמדו

אדיש, עתה הוא מצר ותוהה על אדישות השומעים, ובכללם גם על אדישותו של זה שדיבר לפניו; ומי יודע? אולי גם הלז בעצמו, זה שירד וישב בין האדישים, משתאה עכשיו לאדישות שקפצה עליו על־כרחו מרגע שנהפך מנואם לשומע ומתפלא על חוסר המגע בין הנואם לבין היושבים באולם, והוא שואל את עצמו: „אם כן, גם בשעה שדיברתי אנוכי לא זכיתי לעורר מגע ביני ובין השומעים? משמע כי לא יכולתי כלל לשכנע אותם, אף־על־פי שהייתי כל־כך משוכנע בעצמי בדבריי? מדוע זה?”

מדוע זה? מדוע אין מגע? משום שאין ליכוד. תשובה נאה משל למי שאמר: הדלות מקורה במחסור, ומדוע אין ליכוד? בעטיו של פירוד־הלבבות, איש איש פונה אל אהבת־עצמו, ושוחרי אמת נעדרו.

„מוסר“? „הגינות“? לא, לא להם הכוונה. הנה עמד שם אחד הגון ומוסרי, רב בישראל, זנאם ברגש נגד ה„סוציאליזציה“ בשעה שפונים לעזרה אל ההון הפרטי. „אין זה מוסרי! אין זה הגון!“ — קרא הרב יחזר וקרא מנהמת לבו, כך!.. עוד לא אפסו איפוא שוחרי מוסר מישראל! אין זאת איפוא כי אם הדבר הנחוץ לנו הוא משהו למעלה מן „המוסר“ בכבודו ובעצמו: לא מוסר חסר לנו, אלא קצת רוחניות אמיתית חסרה לנו, ורוחניות פירושה: אהבת־האמת הקודמת לאהבת־עצמו. אומר אני „אהבת עצמו“, משום שיש גם אהבת־עצמו קיבוצית.

„יתנונא הקונסולים אל לבם לבל תמצא הרעה את הריפובליקה!“

למולו: הוא מרגיש בזה, השיבותו של הענין צועקת אליו מעמקי הכרתו, מדובר הוא מנהמת לבו (ופעמים שאינו מרגיש מתוך כך כי דיבורו משעמם וטוהן קמת טוהן) — והוא תוהה על אדישות השומעים.

אדישות כלפי מה? שמא רק כלפי הטפל הטכני שבשיגרה, אך לא כלפי העיקר והמכריע? לא! כי נהפוך הוא. בשעת ויכות על פרוצדורה, הרכבת ועדות, חלוקת תפקידים, אז דוקא מתעוררים, מתחממים עד להתלקחות היצרים; ביחוד יפה כוונו של ניסוח ההחלטות להרבות התעוררות — דומה כי ההערמה הדיפלומטית על עצם העניין, פרי השפעת התקופה עלינו לעשות „מקמלקלים שבהם“, חשובה להם לרבים בינינו הרבה יותר מן הענין עצמו — אבל שבים ושוקעים באפתיה כשהמדובר הוא בצפור נפשה של ההוויה הלאומית, אפתיה שהם בעצמם ודאי רוצים היו בכל נפשם להתגבר עליה, אילו אך יכלו. — שמא צריך למצוא לזה שם אחר: לא אדישות, אלא, נאמר, „אגוצנטריות של האני הציבורי“? שהרי גם האני הציבורי שבאדם, שחיו קודש לענייני הכלל, יכול להיות אגוצנטרי, כי מה זאת „אגוצנטריות“ אם לא אפאתיה לגבי אותו עיקר מכריע, הגדול מן האדם, בעוד שכל הויקה וההתלהבות נתונות לטפל ולטכני, לאשר נמצא כולו ברשותנו האישית?

הנואם מסיים, סוף־סוף, יורד מעל הדוכן וישוב בין היושבים, ואחר עולה, מתייצב במקומו ונואם — והנה נתחלפו התפקידים: זה שהיה תחילה שימע